

Lente 2021

HET STEENUILTJE

SEIZOENSBLOED IVN MUNSTERGELEEN

Berkenzwam

BELEEF DE NATUUR!

Bij de omslagfoto

Een verrassing in de Heemtuin: langs het pad naar het vogelbos ligt sinds de winter deze berkenstam met jonge en oudere zwammen. Dat we hier te maken hebben met de berkenzwam nam ik voetstoots aan en het bleek nog te kloppen ook. Vaak is het vinden van de juiste benaming niet zo gemakkelijk. De meest sprookjesachtige namen zijn verzonnen voor de vele, vele paddenstoelensoorten. Daarnaast zijn er natuurlijk de Latijnse benamingen, maar voor doorsneemycologen schijnen die niet meer bij te benen te zijn. Iemand die intussen alles afweet van paddenstoelen namen is een studiegenote van mij een halve eeuw geleden.

Zij, Anneke van der Putte, promoveerde vorig jaar aan de Radbouduniversiteit van Nijmegen op de namen van paddenstoelen sinds 1200 - waar een studie klassieke talen al niet toe kan leiden!

Zie voor al die namen ook het internet, o.a.: <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/-message/?msg=23268>. Ook kunt u terecht op <https://www.ivn.nl/afdeling/amstelveen/2015-09-zwammen-over-zwammen-henk-breij>.

Fragment van de stam & een vermolmd deel

Op deze bladzijde treft u verder een artikel aan van een mede-IVN'er over de berkenzwam. Misschien brengt het u op het idee in coronatijd eens het Quakjeswater op Voorne Putten te bezoeken en de daar aanwezige berkenzwammen te bekijken. En omgekeerd kunnen dan de Voorne-Puttenaren naar de Heemtuin bij Windraak (Munstergeleen) komen. Van harte welkom en dank voor de toestemming om dit artikel van jullie af te drukken.

Berkenzwam (*Piptoporus betulinus*)

De Berkenzwam wordt ook Berkendoder genoemd.

Deze zwam groeit op berkenbomen, zowel in als buiten het bos, maar wel het liefst op berkenbomen in moerassen. Een plek waar aantasting door schimmels de grootste kans heeft. In het Quackjeswater voelt hij zich dan ook prima thuis. Dit moerasbos heeft menige berkenboom in de aanbieding. Hij leeft voornamelijk op dood hout maar ook levende, verzwakte Berken zijn voor hem een smakelijk maal. Het is dan ook een zwakteparasiet. Zijn mycelium breekt de cellulose in de boom af waardoor het hout in bruine blokken uit elkaar valt. Hout dat door schimmels aan het rotten is ruikt vaak naar appeltjes.

De zwam is eenjarig maar het vruchtlichaam is het hele jaar door te zien. Van zaad tot kiemen tot zaad duurt een jaar.

De zwam heeft honderden buisjes met sporen. Deze buisjes zijn altijd verticaal naar de grond gericht zodat de sporen op de grond vallen. Ook als de boom omvalt draaien de hoeden weer evenwijdig aan de bodem, ze reageren op de zwaartekracht.

Na bevruchting komen de hoedjes zo groot als hazelnoten, uit de boomstam. Ze zitten vast met een steeltje en zijn zilverwit van kleur. Hoe ouder de zwam, hoe taaier. Het vruchtlichaam van de Berkenzwam varieert in grootte tussen de 10 en 30cm. De zwam wordt gegeten door de Boletenzwartlijfkever en zijn larven. Het witte vlies aan de buitenkant niet.

Toepassingen:

De 5300 jaar oude ijsmummie Ötzi had gedroogde Berkenzwam bij zich, vermoedelijk om medicinale redenen, als thee tegen buikpijn of misschien toch ook als tonder. Bij proeven met de Berkenzwam bleek dat hij iets moeilijker vlam vatte dan een tonderzwam maar dat hij wel schoner brandde.

De gedroogde vruchtlichamen zijn lang te bewaren en heel taai en met een mes niet goed te snijden.

In de meer recente geschiedenis werd de Berkenzwam gebruikt als vloeikussen en om scheermessen op te slijpen. Ook werd het vlees (polyporus) door entomologen gebruikt om insecten op te prikken. In Duitsland worden jonge Berkenzwammen gegeten met toevoeging van citroen.

Bronnen:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Berkenzwam>

<http://diertjevandedag.classy.be/insecten/kevers/zwartlijven/boletenzwartlijf.htm>

<https://www.heijen.info/heijen/hejje-mojjer-verenigingsnieuws/hejje-natuurlijk-mojjer/1802-hejje-natuurlijk-mojjer-no-03>

Geneeskraft uit de natuur deel 1 Berkenzwam: <https://www.youtube.com/watch?v=s87xZbLhanA>

Wilma de Ruyter (IVN Voorne Putten Rozenburg)

HET STEENUILTJE

Voorwoord

In 2009 werd ik redacteur van Het Steenuiltje. Dat betekent dat ik nu 12 jaar als zodanig heb gefunctioneerd en dat het komende zomernummer het vijftigste is in de reeks, tenminste als we het nazomernummer van 2020 tellen als dubbelnummer.

Zes jaar lang verscheen het blad in A5-formaat, een tijdlang in zwartwit, enige tijd in kleur - met dank aan mijn oude school, later werd het weer in zwartwit gedrukt door Sneldrukkerij Pasklaar in Overhoven.

In 2015 waagden wij de stap naar de internetdrukkerij editoo in Arnhem, daartoe aangelokt door de slogan 'iedereen kan bladen maken'. En zeker, als ik het gekund heb, klopt dat.

Het moment kwam goed uit want we vierden toen het 40-jarig bestaan van de Heemtuin. Oude en nieuwe foto's, grotendeels in kleur, gaven de historie van de jarige Heemtuin prachtig weer.

Elk nummer was weer een avontuur. Waar haal je de kopij en de inspiratie vandaan? Vaak begon het met een foto voor de voorkant als blikvanger. En voor de achterkant waren er in elk seizoen genoeg foto's voorhanden.

Daar tussenin ging het dan over het reilen en zeilen van de Heemtuin, de activiteiten daar omheen en wat er verder zoal speelde. Hoe dan ook, viermaal per jaar verscheen Het Steenuiltje op tijd, op een enkele uitzondering dus na.

In ieder geval heeft Het Steenuiltje in het afgelopen decennium bijgedragen aan de zichtbaarheid van het IVN en daarmee vooruitgelopen op de behoefte van IVN Nederland aan spotlights - zie het artikel in De Limburger zaterdag 13 maart jl. (zie in dit verband ook het artikel 'Geitenwoilen-sokken' op blz. 18).

Misschien was ik een beetje veel solist, bereed ik stokpaardjes, maar daarnaast bleef ik de handen uit de mouwen steken in de Heemtuin en eigenlijk vond ik vooral daardoor mijn inspiratie.

Twaalf jaar en 50 nummers lijkt mij genoeg. Dat laatste nummer stel ik graag samen met iemand anders.

Ben Bongers

INHOUD

- 2 Bij de omslagfoto
Berkenzwam (Wilma de Ruyter, IVN Voorne Putten Rozenburg)
- 4-6 Jaarverslag
7 winter2021 / Vogelvoedertafel / naamblokken
- 8-9 Team Heemtuin
- 10 BelaefBóngerd / foto's Curfsgroeve
- 11 Twee banken Geleenbeek bij Ophoven
- 12 Aangenaam verrast (Pie Cilissen)
- 13 De Schwienswei (Pierre Wijnen)
- 14 Red het Sterrebos / Als een knoteik kon spreken
- 15 Foto's van Jeneverbes (Hub Mulders)
Ontwikkelingen op Watersley
- 16 De Jeneverbes (Hub Mulders)
- 17 Activiteiten voorjaar / Nationale bijtelling /
Curfsgroeve, flora en fauna (Paul Leenders)
- 18 Bestuur / Geitenwollen sokken / Aan de lezer

COLOFON

Het Steenuiltje is het seizoensblad van IVN Munstergeleen en verschijnt viermaal per jaar.

Kopij voor het volgende nummer moet worden ingeleverd uiterlijk 1 juni 2021

De foto's in dit nummer werden aangeleverd door door Pie Cilissen, Hub Mulders, Paul Leenders en de redacteur.

Redactieadres: b.j.j.m.bongers@home.nl

Jaarverslag en jaarvergadering 2020 IVN Munstergeleen

Opmerking vooraf

Op dit moment is het onbekend wanneer de jaarvergadering 2020 zal plaatsvinden. Zodra een datum bepaald is zal dit op de website www.ivn.nl/afdeling/munstergeleen en in de Munstergelaener bekend worden gemaakt. Donateurs en leden gelieven hier zelf attent op te zijn.

Op 31 december 2020 telde de vereniging 57 leden en 152 donateurs. De aanwas van leden in dit jaar is veroorzaakt door de opheffing, per 1 januari 2020, van de afdeling Sittard-Geleen - met dank aan IVN Nederland voor het aanschrijven van de leden van de opgeheven afdeling.

Activiteitenprogramma

Het jaar verliep anders dan voorgenomen door de coronacrisis die zich nog voor het begin van het openstellingsseizoen Heemtuin openbaarde. Daardoor viel het in samenwerking met IVN Born – Land van Swentibold opgestelde activiteitenprogramma grotendeels in het water.

Hieronder de activiteiten die wel door zijn gegaan met telkens het deelnemersaantal:

2 maart, Vogelexcursie Borgharen, 11
4 maart, excursie Stadspark o.l.v. Harrij Gijsen, 15
5 oktober, excursie Terworm o.l.v. Gerit Haak, 27
12 augustus, Kroedwösjactie Harrij Gijsen (i.p.v. wandeling), 50
27 september, bodemdieren in de Heemtuin, 5

Andere acties in het buitengebied

Ingestoken werd op de actie Bee Friendly van KRO/NCRV. Toen deze actie door corona langs andere lijnen verder ging dan voorzien werd op de Wanenberg boven de Heemtuin een strook van 50 m omgespit en ingezaaid met zaad van de Bijenstichting.

Eind maart werd besloten als voorschot op het 50-jarig bestaan van de afdeling in 2022 een jubileumpicknickset te plaatsen bij de Hondskerk op de gemeentegrens. De plaatsing heeft nog voor het einde van het jaar zijn beslag gekregen. Ook is nog voor het einde van het jaar een nieuwe voedertafel geplaatst. In het Geleenderveld zijn alle wegen en paden inmiddels voorzien van robiniahouten naamblokken. Ditzelfde gebeurt met het oostelijke buitengebied. Vijf naamblokken zijn in 2020 geplaatst. De overige 21 dienen volgens afspraak met de gemeente te volgen in 2021.

De Lei Hoenpoel is geïntegreerd met de wei waarvan hij oorspronkelijk ook deel uitmaakt. Deze wei zal in 2021 door Stichting Plök! i.s.m. de gemeente worden ontwikkeld tot BelaefBóngerd.

De Lei Hoenpoel zal na ontruiming worden nagekeken op lekken.

Verslag werkgroep heemtuin 2020

2020 was een bewogen jaar.

Op 7 januari brandde de tuun langs het Steingraafpad in de volle lengte (78 m) af. Wij hebben alle zeilen moeten bijzetten om alles op te ruimen, de afrastering vernieuwen en het perceel klaar te maken voor herbeplanting.

Toen deed het coronavirus zijn intrede. Dit had grote impact voor iedereen. Per direct werden de werkzaamheden gestopt en werd er een besluit genomen om de heemtuin voor het publiek te sluiten. Na verloop van tijd werden reguliere werkzaamheden door een kleine groep vrijwilligers, verspreid over diverse dagen, verricht. Koffie/thee werd buiten geserveerd. Natuurlijk alles op gepaste afstand.

Op 7 juni hebben we de heemtuin voor het publiek opengesteld. Er was een looproute aangelegd. Het heemtuinhuis en toilet was gesloten voor publiek.

We hebben een boekwerk samengesteld om veilig te kunnen werken volgens de wettelijke instructies. Dit ligt in het heemtuinhuis.

De schoolwerkgroep heeft een nieuwe opbergkast gekocht. Deze kast staat in de voorruimte van het heemtuinhuis.

Door een lage waterstand was het opschonen van de vijvers dit jaar makkelijker. Dit ging wel ten koste van diverse gewassen die door de droogte het loodje hadden gelegd.

We hebben veel snoeiwerk verricht, zodat we meer licht in de heemtuin krijgen ten gunste van de onderbeplanting.

Piet Huits en Wim Boers hebben een begin gemaakt om biodiversiteit te kunnen tuinieren in de boerengaard. Als eerste werd een compostbak geplaatst bij de landbouwgewassen zodat deze bak beter te zien is bij excursies en bij lessen met jeugdigen. Miel v.d. Vring en Pierre Wijnen hebben een insectenhotel gemaakt van pallets. De verdere uitwerking zal door het schoolproject worden uitgevoerd.

In de boerentuin werd het reguliere werk gedaan en bij de ingang van de gaard werd ter verfraaiing een bloemenperk aangelegd. Dit is tevens goed voor bijen en insecten. Natuurlijk werden de egels niet vergeten, zij werden bijgevoerd.

Achter de vijver plaatste Ben Bongers een monument ter bezwering van het coronavirus.

Diverse planten van verschillende biotopen werden uitgezaaid of opgekweekt in de kas.

Vanaf week 5 t/m 31 december heeft Wim Boers de temperatuur en neerslag in de heemtuin opgenomen. Totaal: 628 mm neerslag. In week 8: minimum temperatuur 1.9 graden. In week 33: maximum temperatuur 38.2 graden. In week 49: minimum temperatuur 2.9 graden.

Door de vogelwerkgroep plus Hub Mulders werd een nieuwe voedertafel geplaatst ter vervanging van de oude (50 jaar geleden), naast de banken en tafel die door Pierre Wijnen & Ben Bongers zijn geplaatst.

Met z'n allen hebben we 2.244 uren in de heemtuin

gewerkt.

Op de zondagen was de heemtuin in totaal 120 uur open voor publiek.

Op gepaste afstand hebben we toch nog 1.072 bezoekers mogen begroeten.

De giften waren dit jaar 424,75 euro.

Vanwege de lockdown in december en dientengevolge het niet doorgaan van de nieuwjaarsreceptie op zaterdag 2 januari ontvingen de vrijwilligers een kerstsurprise.

Hub Mulders. 19 januari 2021.

Verslag werkgroep natuurgidsen 2020

Door de pandemie zijn de meeste activiteiten geannuleerd. De volgende activiteiten hebben wel doorgang gevonden:

Vogelexcursie op maandag 2 maart langs de Maas door Stuf Kaasenbrood met ca. 12 personen.

Excursie door het stadspark van Sittard op 4 maart door Harrie Gijzen met 15 personen.

De bodemdiertjes dag in de heemtuin op 27 september door Lex Vlieks was een groot succes ondanks de geringe opkomst.

De bomenexcursie bij kasteel Terworm door Gerrit Haak was eveneens een succes en zeer interessant. 27 Personen hebben hieraan deelgenomen.

Als onderdeel van zijn opleiding tot landschapsgids heeft Kees Blankers een route uitgezet in de omgeving van de Wanenberg en Hondskerk.

Paul Leenders (aspirant)natuurgids is gestart met een werkgroep natuur-en bermenbeleid voor de gemeente Sittard-Geleen.

De opleiding tot natuurgids heeft het moeilijk gehad. We hebben lessen online moeten geven, in kleine groepen erop uit moeten trekken en zolang als de coronacrisis duurt zal het cursusteam voor het praktijkgedeelte routes moeten uitzetten die de cursisten moeten volgen en beschrijven.

Voor 2021 hebben we het jaarprogramma samengesteld, maar natuurlijk onder voorbehoud.

Hub Mulders,
19 januari 2021.

Vacature

Els Rongen heeft in mei haar beschikbaarheid als coördinator bezoekers opgezegd. Deze functie is tot op heden vacant.

Seizoensblad Het Steenuiltje

In mei zag de redacteur zich genoodzaakt zich voor een half jaar ziek te melden, hetgeen zou betekenen dat zomer- en herfstnummer gingen vervallen. Uiteindelijk werden beide verenigd in een 'nazomer-nummer', dat in augustus verscheen.

Er zijn afspraken gemaakt met Paul van Hulsen om mede de redactie te vormen.

De redacteur, tevens secretaris, heeft de werkzaamheden in augustus weer opgepakt.

Verslag van de schoolgidsenwerkgroep

Heel graag had ik leuke activiteiten en rondleidingen willen benoemen van het afgelopen jaar, maar helaas ging veel niet door vanwege alle maatregelen....

Alleen bij de bodemdiertjesdag konden we assisteren. Ook hebben we de binnenruimte een flinke opruimbeurt gegeven en een nieuwe gidsenkast gevuld met materiaal wat we het komende jaar weer hopen te kunnen gebruiken.

De vrijwilligers in de tuin hebben echter niet stilgezeten en bleven doorgaan met vernieuwingen, wat voor ons zeer belangrijk is!

Zo is het wilde bijenkijkkastje aangepast door de buisjes te vervangen met plaatjes en een glaswandje zodat deze in het voorjaar weer bewoond kan worden. Compostbakken werden vernieuwd en kregen een zodanige plek zodat er door ons beter naar bodemdiertjes kan worden gezocht. Er wordt in de grond een wormenbak gemaakt met een onbreekbaar glazen wand.

En zoals al verteld in het vorige nummer van Het Steenuiltje is er een nieuw insectenhotel gebouwd naar het voorbeeld van het hotel in het Wildpark te Gangel.

Er is al contact gelegd met een Basisschool en de Buitenschoolse opvang om het insectenhotel te helpen vullen met nestgelegenheid en men was enthousiast. Boven op het platte dak is er bijenvriendelijk zaadgoed gestrooid en muurplanten gepoot zodat het er mooi groen gaat uitzien in het voorjaar. We houden u op de hoogte hoe het zich gaat ontwikkelen. We hopen dat we de Heemtuin veilig open kunnen zetten en wellicht in de zomer weer in vrijheid rondleidingen en activiteiten kunnen organiseren.

Toos van der Vring

Financieel jaaroverzicht 2020

Afgelopen jaar zullen we niet licht vergeten. Na een gezellige nieuwjaarsborrel werden we een week later opgeschrikt door het afbranden van onze ecohaag (de tuun). Gelukkig hebben we de schade snel kunnen herstellen, en heeft de gemeente via de verzekering het grootste gedeelte van de schade vergoed. Daarna werd 2020 overschaduwd door Corona. De heemtuin is slechts een beperkte tijd toegankelijk geweest, en bijna alle activiteiten zijn geannuleerd. Ondanks de beperkte opening van de heemtuin hebben we bijna €500 aan donaties gekregen. Ook de kroetwösj-activiteit van Harrie Gijzen was een groot succes (€250). Aan de inkomstenkant is de subsidie van de gemeente, de bijdrage van leden en begunstigers, en de RA-BO-clubactie van groot belang voor onze vereniging. Hierdoor hebben we alle activiteiten die mogelijk waren kunnen uitvoeren.

Onze grootste kostenposten zijn Het Steenuiltje, de heemtuin, het gebouw, en de wekelijkse kosten van onderhoud.

Er zijn een aantal speciale activiteiten uitgevoerd, waarvoor voldoende middelen beschikbaar waren, zoals de nieuwe bewegwijzering van het buitengebied, de picknickset, en de vogelvoedertafel. Hiervoor is ook extra financiële van de gemeente binnengehaald.

Onze totale financiële positie is gezond, waardoor het niet noodzakelijk is de bijdrage van onze begunstigers in het volgende jaar te verhogen.

Zo gauw de omstandigheden het toelaten zal er een jaarvergadering plaatsvinden, waarin het financiële jaarverslag ook ter tafel komt.

**2-wielers
Hensels**
Munstergeleen - Maasmechelen

Voor de aankoop van de topmerken Gazelle, Rih en Bikkel kunnen wij u een goed advies geven volgens onze slogan: advies, kwaliteit en service, daar heeft u wat aan! Pascal Hensels, Overstraat 16, 6151 CN Munstergeleen.

Elly Hermans groente bij het Kriteriaedthuis op de donderdagmarkt, Sittard. Intussen staat de de groentekraam op de msrkt.

Dierenshop, Voorstad 5, 6131 CP Sittard

De winkel waar u alles kunt vinden voor uw huisdier. (hond, kat, vogel, knaagdier, vis en reptiel).

Ook voor vers vlees-voeding kunt u bij ons terecht: carnibest, naturis, farmfood, smuldier en energique.

Levering gratis aan huis in straal van 20 km.

Winter 2021

Toen Munstergeleen onder een witte deken lagen en het ijskoud was, heb ik de 5 voedertafels die onze afdeling rijk is voorzien van vogelzaad en vetbollen.

De weersomstandigheden waren soms bar en boos, maar ik heb wel met interessante wandelaars gesproken. Niet alleen mensen uit de regio, maar ook vakantiegangers. Met diverse oud collega's van de gemeente Sittard/Geleen (ik ben al ca 14 jaar gepensioneerd) heb ik herinneringen opgehaald. Sportievelingen van Anytime Fitness Sittard konden de uiltjesroute lopen en de sculpturen fotograferen i.p.v. indoor sporten.

Ondanks de kou heb ik, natuurlijk op gepaste afstand, een leuke tijd gehad.

Hub. Mulders.

De wegen en paden van de buitengebieden verdienen het genoemd te worden. Sommige zijn zeer schilderachtig, niet alleen qua wandelpad maar ook qua benaming. Wat dacht u van Schelbergzijweg (dit pad had nog geen aanduiding) of Hoddelsley? In samenwerking met de gemeente worden robiniahouten naamblokken geplaatst waarop meteen verkeerd gespelde namen kunnen worden gecorrigeerd.

**Luxe bakkerij
Bie Christel**
Peterstraat 29
Munstergeleen

046 4580043

In de Heemtuin eten we vaak vlaai van Bie Christel

Vogelvoedertafel

Hierboven de voedertafel die voorheen in het bosje bij de Hondskerk stond. Nu staat ze op een mooie plaats aan de Hoddelsley. Waarschijnlijk hebben de vogels die inmiddels gevonden toen het even wintre was.

Team heemtuin stelt zich voor

Pierre Wijnen

De heemtuin is voor mij een ontmoetingsplaats met mensen die liefde hebben voor de natuur. Naast de actieve werkers kun je talloze bezoekers treffen waaronder vele Pieterpad lopers. Omdat tuinieren niet mijn voorkeur heeft, heb ik voor de technische ondersteuning gekozen. Ik houd me bezig met het onderhoud van het gereedschap en het gebouw, de opslag van materialen, de zorg voor gas en gasopslag en andere kleine bouwactiviteiten.

Met een jaar of 12 ervaring in de Heemtuin kan ik U zeggen, dat ook iemand die geen groene vingers heeft zich uitstekend kan vermaken met allerlei klussen in de tuin of in de gereedschapscontainer, die ik als mijn domein beheer.

Als U behoefte heeft aan gezelligheid en de dagelijkse sleur eens wilt onderbreken kom eens een kijkje nemen. Het is de moeite waard

Ben Bongers

Een beetje Obelix

Sinds ongeveer 2006 ben ik vaste vrijwilliger in de Heemtuin, vanaf 2009 redacteur van Het Steenuiltje en sinds 2010 bestuurslid met de functie van secretaris. Tussen de bedrijven door heb ik de hagen in de Heemtuin geschoren. Daarnaast heb ik ter weerszijden van de Geleenbeek gesjouwd met stenen en boomstammen. In dit jaar worden alle wegen en paden in het oostelijke buitengebied voorzien van robinia stamdelen met daarop de namen als service aan de wandelaar.

Millie Mulders

Als ik in de holle weg in de heemtuin begin te werken komt altijd een roodborstje mij verwelkomen. Ik verricht alle soorten werkzaamheden. Hopelijk is de pandemie snel voorbij, want de gezellige koffie/thee pauze met de gehele ploeg was altijd reuze gezellig.

Jo Beckers

Sinds 1972 of 1973 ben ik lid van het IVN Munstergeleen. Bij het aanleggen van de heemtuin heb ik meegewerkt. In de jaren 1979 en 1980 volgde ik de natuurgidsencursus. In diezelfde periode waren onze beide zonen lid van de jeugdgroep die onder leiding stond van Ria Jachtman. Met het gezin namen we deel aan wandelingen en dagtochten o.a. in Eiffel en Ardennen. Als natuurgids begeleidde ik regelmatig excursies. Ook zat ik een aantal jaren in het bestuur, eerst als secretaris en later als voorzitter. Eind jaren tachtig moest ik jammer genoeg aftreden wegens mijn drukke baan. Mijn activiteiten zijn sindsdien beperkt gebleven tot het toezicht houden in de heemtuin en heel af en toe de handen uit de mouwen steken bij bijzondere klussen.

Wel blijf ik alles van het IVN volgen en zie met plezier dat er veel gemotiveerde nieuwe leden actief zijn.

Betty Dijkstra-Visser

Tekst van Betty Dijkstra-Visser: Vanuit Amersfoort kwam ik in Munstergeleen te wonen. Daar werd ik lid van het IVN. en Ed van de Ende bracht mij in contact met de schoolgidsen werkgroep. Als gastvrouw ontvang ik op de zondagmiddagen dat ik dienst heb wandelaars uit de omgeving en uit het hele land. (Pieterpad) Ik hoop dit alles nog lang en met veel plezier te kunnen doen,

Mien Paulissen

Meer dan 50 jaar ben ik al lid van IVN afd. Munstergeleen. Ik ben gastvrouw op de zondagen en sinds enkele jaren werk ik met plezier in de heemtuin. Mijn favoriete plekje is de heide.

BelaefBóngerd in wording

BelaefBóngerd

De BelaefBóngerd is een perceel van ca. 3000 m² aan de Hoddelsley op de helling van de Wanenberg, dat naar verwachting tegen het einde van dit jaar als grotendeels hoogstamboomgaard ingericht zal zijn. Op de foto boven links heeft het perceel, waarop een oude perenboom staat en drie jongere exemplaren, twee bewerkingen ondergaan, nadat in de eerste twee weken van november 2020 Shropshire schapen uit Ransdaal de wei hadden kaal gevreten.

Inmiddels is het perceel langs drie kanten omhaagd, tweemaal met gemengde, eenmaal met meidoornhaag, de laatste langs het opgaande pad vanaf de Lei Hoenpoel. Langs de helft daarvan is ook een houtwal gelegd (foto boven rechts).

Foto hiernaast: Een bijenhotel is inmiddels ook gebouwd in het Plökbos aan de Veedwarsweg/hoek Plökp pad door Paul Leenders.

Curfsgroeve

Deze foto's horen bij het artikel Curfsgroeve, flora en fauna op blz. 17.

Hiernaast: Ivo Raemakers en Koen Goorman van de snoeiwerkgroep Curfsgroeve. Ivo heeft in het Natuurhistorisch Maandblad, april 2012 (101, 4) p. 63 de flora en fauna van de Curfsgroeve beschreven.

Hieronder: Curfsgroeve, overzicht

Bijenhotel BelaefBóngerd in wording, aan de voet van het opgaande pad bij de Lei Hoenpoel.

Twee banken aan de vernieuwde Geleenbeek bij Ophoven

Martin Schellen is in de loop van zijn leven vergroeid geraakt met de Geleenbeek. Als oorspronkelijke Brabander kwam hij in dienst van Provincie Limburg en woonde hij sinds 1970 in Wijnandsrade. Veel wandelingen maakte hij de afgelopen decennia langs de beek vanaf de bron bij Benzenrade. In oktober 2020 verhuisde hij met zijn vrouw Agnes Scholtes naar Ophoven, waar de eerste fase van Corio Glana highlight 20 juist van start ging.

Ergens in de afgelopen winter kwamen wij elkaar tegen bij de Heemtuin en raakten wij aan de praat. Zij hadden de bank gezien van 'Tjeu Klaassen 40 jaar huisarts' in de Hondskerk en wilden ook wel ergens zo'n bank neerzetten. Al gauw werden het er twee, ook een voor zijn vrouw Agnes Scholtes. Aan mij de vraag of ik een plekje wist waar die banken zouden kunnen worden geplaatst. Daar hoefde ik niet lang over na te denken. Een plek aan de Geleenbeek lag voor de hand, bij voorkeur op een plaats waarop zij zelf vanuit hun woning uit konden kijken.

De werkzaamheden aan Corio Glana 20, fase 1, kunnen zij op de voet volgen. Er komen nieuwe wandel- en fietspaden en honderden nieuwe bomen. Wat volgens Martin en Agnes nog ontbreekt – niet alleen hier, maar ook elders – zijn bankjes waarop je even kunt rusten en van het uitzicht op de speels stromende beek en haar omgeving kunt genieten. Zij willen hier graag een bijdrage aan leveren en vinden het een prima idee om zo 'n bankje in het zicht van hun huis te plaatsen.

Inmiddels hebben beiden hun initiatief gemeld bij de gemeente en een gesprek heeft al plaats gevonden. De gemeente verwelkomt zulke burgerinitiatieven en is bovendien partner in het samenwerkingsproject Corio Glana, waarin verder de andere aan de Geleenbeek liggende gemeentes, Provincie Limburg, Waterschap Limburg en VVV participeren.

De beide banken met hun namen en verwijzingen naar Corio Glana en IVN Munstergeleen worden straks de kers op de taart van Corio Glana HL 20.

Op de voorgrond Agnes Scholtes en Martin Schellen. De foto is gemaakt op de plaats waar voorheen de brug Beemdengats was.

Aangenaam verrast.

Aangenaam verrast werden we afgelopen jaar (op 27 maart 2020), toen we weer een middagje in De Dem in Hoensbroek waren.

De Dem is wel een van onze 3 “D” “plekjes naast De Doort en natuurlijk de thuisbasis Danikken.

Van oudsher is De Dem een moerasachtig gebied waar in de 70-er jaren een bekken is aangelegd om regenwater op te vangen. In 2015 is het bekken verder uitgegraven en is er een tweede bekken aangelegd. De reden voor de aanleg van dat tweede bekken was het open leggen van de Caumerbeek. Het is nu een bijzonder stukje natuur geworden met een grote diversiteit aan Flora en Fauna. Twee vaste bezoekers met hun eigen broedplaatsen zijn het IJsvogeltje en Knobbelzwanen.

Tijdens onze wandeling kwam een koppeltje Knobbelzwanen aangevlogen en landde mooi in een van de bekkens om vervolgens op de oever hun baltsgedrag te tonen.

Op afstand lieten zij zich goed fotograferen. Knobbelzwaan in de baltsdijd kort benaderen kan wel eens slecht aflopen: een tik met een van haar vleugels is niet mals. Blijf er dus, en zeker met kinderen, bij uit de buurt en geniet op afstand. Tot midden zestiger jaren werden ze voornamelijk gehouden vanwege hun dons. Toen de behoefte aan dons minder werd zijn er veel vrijgelaten in de natuur. Hun hals is zeer lang, de kop is klein en de staart relatief lang en puntig (goed kenmerk wanneer de zwaan grondelt). De lange hals wordt vaak in een soepele S-vorm gebogen gehouden. Zijn dreighouding is met als zeilen omhooggehouden vleugels en zijn kop achterover

boven zijn rug, dit is bij zowel bij als gelijk.

Knobbelzwanen (*Cygnus olor*) hebben een lengte van 140-160cm (lichaam 80 cm) en een spanwijdte van 200-240cm.

Broedtijd: maart-mei, 5-7 eieren van 11 cm, broedduur: 36 dagen. Donsjongen zijn grijs of wit. Ze worden door beide ouders verzorgd. De jongen verlaten spoedig het nest en kunnen na 4 tot 5 maanden vliegen. Ze blijven een heel jaar bij hun ouders in de buurt, voor vogels is dat erg lang. De ouders dragen hun jongen, zoals bij futen, af en toe op de rug. Wanneer ze het verenkleed van een volwassen zwaan krijgen, verjagen de ouders de jongen. Volgroeide jonge vogels hebben eerst een lichtbruin kleed, bruiner dan de jongen van de wilde zwaan, dat, naarmate ze ouder worden, witter wordt. Ze missen de knobbel en hun snavel en poten zijn nog donkergrijs. Later worden die rozegrijs en vervolgens krijgt de snavel de oranjerode kleur van een volwassen zwaan. In het derde jaar zijn de vogels echt volwassen. Daarna vormen de jonge vogels groepen, die flink groot kunnen zijn.

Ze voeden zich met waterplanten en waterdiertjes. Bij kou trekken ze naar Frankrijk.

Kortom een hele sierlijke vogel die de laatste jaren helaas in aantal is afgenomen, koppeltjes zijn mono-gaam.

Wederom aangenaam verrast . . .

Pie Cilisen

(Foto's van de schrijver)

De Schwienswei, essentieel onderdeel van onze natuur

Verstedelijkt is een term die nogal eens wordt toegepast op onze regio, tot het ontstaan van de fusiegemeente Beekdaalen de Westelijke Mijnstreek genoemd, dit met inbegrip van de tot voor kort zelfstandige gemeenten Schinnen.

Sittard-Geleen is desondanks goed voorzien van natuur. Fraaie buitengebieden vinden we op wat oorspronkelijk het Plateau van Graatheide heet en langs de Geleenbeek die voor een derde van haar totale loop door onze gemeente stroomt en belangrijke kernen verbindt. Ten oosten van de beek hebben de uitlopers van het Plateau van Doenrade gezorgd voor een aantrekkelijk en divers buitengebied met hellingbossen, holle wegen en graften. Hierdoor kun je van Sweikhuizen tot en met de Schwienswei (en vanaf daar natuurlijk verder over de gemeentegrens heen) wandelen door aaneengesloten natuur, waarvan ook het kleinere en grotere wild (zoals reeën) graag gebruik maakt.

De bijzondere natuur in de Schwienswei en de omgeving daar tussen de Roode Beek en de Geleenbeek in wordt goed beschreven in het boek over de Geleenbeek, beleef de natuur in verandering (2019). Daarin staat ook (blz. 237) de functie genoemd van de Schwienswei als onderdeel van de Robuuste Verbindingszone Schinveld-Mook in de Ecologische Hoofdstructuur.

In 2010 is de verdere ontwikkeling van de Robuuste Verbindingszones helaas stopgezet als gevolg van de economische crisis van 2008.

De dreigende ontwikkeling van een vakantiepark gaat nu een totaal andere richting uit.

Op het moment van schrijven zijn er gelukkig verschillende belangengroepen die zich roeren.

Ben Bongers

De Schwienswei een eco-leisurepark?

Plan grensoverschrijdend eco-leisurepark aan de Nederlandse zijde gelegen in Landschapspark De Graven op het voormalige ESCS terrein (22 ha) en aan Duitse zijde in het aangrenzende plangebied tussen de landsgrens en de Millener Weg in Tüddern (19 ha). De bouw van resp. 210 vakantiewoningen en 120 vakantiewoningen.

De Vrienden van de Schwienswei maken zich grote zorgen om de invloed die dit plan heeft voor het zeer waardevolle gebied de Schwienswei.

Om de consequenties voor het milieu ter plaatse goed inzichtelijk te krijgen eisen zij een MER (een Milieu effect rapportage).

Men stelt dat daardoor de volgende achterliggende doelen worden behaald:

Meer draagvlak voor het plan/project.

Afstemming van procedures, levert tijdswinst op.

De aandacht voor het Milieu vergroten bij alle betrokkenen.

De aanwezige kennis en informatie efficiënt gebruiken.

Zorgen dat het milieu een goede plaats krijgt in de besluitvorming.

Een beter plan/besluit.

We hebben er alle vertrouwen in dat de Vrienden van de Schwienswei de ontwikkelingen op de voet volgen en waar mogelijk proberen bij te sturen.

Het is een goede zaak dat er organisaties / verenigingen e.d. zijn, die proberen de balans te zoeken tussen economische ontwikkelingen en behoud van de natuur.

Het moge duidelijk zijn dat wij waar mogelijk de Vrienden van de Schwienswei van advies dienen of anderszins ondersteunen.

Teken de petitie tegen dit megalomane vakantiepark door te googlen 'petitie Schwienswei'.

Indien gewenst kunnen we U meer informatie verstrekken of U kunt per mail contact opnemen met de Vrienden van de Schwienswei: viendschwienswei@gmail.com.

Pierre Wijnen.

Red het Sterrebos bij Kasteel Wolfrath in Holtum

In dit nummer worden verschillende natuurgebieden in onze gemeente onder de aandacht gebracht. Daarbij hoort zeker ook het Sterrebos bij Kasteel Wolfrath in Holtum.

Dit wordt in het Monumentenregister van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed beschreven als een gaafbewaard 18de eeuws hakhoutbos (toponiem: Sterrebos).

Zo'n hakhoutbos diende voor het leveren van geriefhout ofwel hout dat te gebruiken was voor allerlei doeleinden, van stoken tot het maken van gereedschap en bouwen.

In de loop van de tijd zal dit bos zijn oorspronkelijke bestemming verloren hebben. Daarom staan er nu honderden monumentale eiken en ook veel dode bomen met heel veel holtes en spechtengaten die een bijzonder rijke vleermuis- en vogelpopulatie huisvesten: van de 12 in Nederland bekende vleermuissoorten zijn er 9 in het Sterrebos aangetroffen!

Niet alleen in de omschrijving van het gebouwen-

Als een knoteik kon spreken*

Op 16 maart, ongeveer tegelijk met het uitkomen van dit lentenummer, verschijnt een filosofisch kinderboek van Bibi Dumon Tak. 'Hoofdpersoon' is de 'Troeteleik', die ter hoogte van Ulvenhout in de middenberm staat van de A58. Hij is 180 jaar oud, maar ja, de snelweg moet worden verbreed en daarvoor zal hij moeten wijken. Dat lijkt logisch, maar vinden we het ook begrijpelijk? En heeft een boom misschien ook iets te zeggen?

Dat laatste is wat de schrijfster de boom laat doen: 'Wij mensen trekken ons even terug', staat op de eerste bladzijde, en daarmee wordt de identificatie met de boom die geruimd gaat worden mogelijk.

De schrijfster had ook kunnen kiezen voor de knoteik langs de A2 als hoofdpersoon voor haar boek. Die eik is 250 jaar oud en verkeert in dezelfde positie als de troeteleik. Hij had in het boek kunnen vertellen over de geschiedenis van 250 jaar geleden, te beginnen bij de bokkenrijders, verder over hoe hij zijn vorm kreeg door de mensen die regelmatig zijn kruin schoren om aan 'geriefhout' te komen, over de vele soortgenoten die in zijn buurt moeten hebben gestaan, daar op het Plateau van Graatheide, waar hij nu in zijn bijna dooie eentje monumentaal staat te wezen en zich hetzelfde zal afvragen als wat we lezen in het boek van Bibi Dumon Tak: 'Waarom heeft beweging eigenlijk voorrang op stilstand'?

* Dit artikel is geïnspireerd op een 'leestip' door Thomas de Veen op blz. 4 van Het Blad bij NRC van maart 2021.

Kasteel Wolfrath met lindenlaan naar het zuiden en eikenlaan naar het westen (links). Rechts een boomgaard en daaraan grenzend het Sterrebos.

complex wordt het Sterrebos genoemd, maar ook in de waardering aan het eind van de vermelding in het monumentenregister. Bos en kasteel hebben dus ensemblewaarde en dat betekent dat zonder dit hakhoutbos de historische buitenplaats in ernstige mate aan waarde zal inboeten.

Leest u verder het artikel met dezelfde titel als hierboven op de website van ivn Born (www.ivn.nl/afdeling/born).

De 250-jarige knoteik op 15 maart 2021, klaar om voor de laatste (?) keer uit te botten.

Vanuit IVN Born en met medewerking van Gerrit Haak is er alles aan gedaan om onze 250-jarige knoteik te redden. Er zijn duizenden euro's uitgegeven om te onderzoeken of die redding mogelijk was door hem te verplaatsen. Dat bleek niet mogelijk, omdat de wortelkluit te ver was uitgegroeid. Een gerenomeerd bedrijf heeft dat uitgezocht. Daarmee is natuurlijk de filosofische vraag m.b.t. beweging en stilstand niet opgelost. Maar dat is eigen aan filosofie: het laatste antwoord vindt een mens niet.

Toegangsweg Watersley met mountainbikroute

Ontwikkelingen op Watersley

Op het Watersley terrein vinden al enige tijd sportgerelateerde activiteiten plaats. Deze activiteiten worden binnen niet al te lange termijn vastgelegd in een bestemmingsplan.

Momenteel is er een conceptaanvraag voor dit bestemmingsplan bij de gemeente in behandeling. Gebleken is dat het overleg Watersley / gemeente Sittard-Geleen over deze conceptaanvraag moeizaam verloopt.

IVN Munstergeleen probeert waar mogelijk sturend op te treden waarbij het uitgangspunt is te zoeken naar een balans tussen de belangen van het bedrijf Watersley Development en het behoud van de natuurwaarden.

We doen ons best daarvoor want het is een parkachtig gebied met fraaie bossen dat aansluit op onze unieke Kollenberg.

Pierre Wijnen.

Detail van de vernieling van een 150 jaar oud hellingbos gelegen aan de weg Watersley .

De Jeneverbes, een bijzondere boom in de heemtuin

De *Juniperus communis* is familie van de Cupressaceae ofwel Cypresfamilie.

In de heemtuin hebben we 3 soorten jeneverbessen staan. Ze staan op de heideflora. De grootste is een cultivar en hoort eigenlijk niet thuis in de heemtuin. Bij de aanleg van de tuin (bijna 50 jaar geleden) konden we niet over een inlandse jeneverbess beschikken vanwege de Natuurbeschermingswet uit 1973. Daarom werd als alternatief voor deze cultivar gekozen. Tien jaar later kregen we vanuit Noord Limburg 2 soorten aangeboden die hier wel thuishoren. We hebben ze tegen de bestaande *Juniperus* aangeplant omdat deze zich reeds goed als boom had ontwikkeld en zeer beeldbepalend is voor de heideflora.

Juniperus komt van het Keltische woord *Juniprus* en betekent "stekelig". Stekelig is de jeneverbessstruik of -boom zeker. Jenever is een verbastering van *Juniperus*, *communis* betekent "gewoon". In het Nederlands heeft de gewone jeneverbess een groot aantal volksnamen zoals lammerenhout, dambezie, dammerbes, nijvelboom, imbeer, geneverbessen, geneverstruik, kwakelbeze of zeniverboom.

In de prehistorie tot heden is het gebruik van de jeneverbess bekend. Via archeologische opgravingen weten we dat de jeneverbess een rol speelde in de prehistorie. Stuifmeel van jeneverbessen is gevonden in bodemlagen uit het laatglaciaal en vroeg holoceen (13.500-12.100 v Chr.)

In de oudheid van Egypte werd de jeneverbess genoemd in medicinale recepten op een papyrusrol uit 1500 v Chr. Ze werden gebruikt om lichamen te mummificeren. In de Grieks-Romeinse oudheid werd de jeneverbess aanbevolen als middel tegen baarmoederkrampen.

De Germanen gebruikten het hout bij de verbranding van doden en bij offerrituelen. Dit weten we door de vondst van houtskool van de jeneverbess op een Germaans urnenveld in de buurt van Vlodrop.

Bessen en zaden zijn aangetroffen in beerputten uit de Middeleeuwen wat erop wijst dat jeneverbessen werden gebruikt als specerij. Naast de vondsten van naalden en bessen is er ook een gesneden houten kraal gevonden. In 2015 hebben archeologen experimenten gedaan om jeneverbessolie te verkrijgen door het hout te kraken. Het bewijs voor het gebruik van deze olie was gevonden op prehistorisch aardewerk. Bij de Kelten werd de jeneverbess gewijd aan de god Balder, god van onschuld en licht.

Tegenwoordig wordt door fytotherapeuten (kruideneeskunde) bestanddelen nog steeds ingezet tegen menstruatiepijn. Ze bezitten de werkzame stoffen van etherische oliën vooral monoterpen zoals alfa-pinene, sabinene en beta-pinene. In de bebladerde takken (naalden) zitten ook veel etherische oliën, maar iets minder dan in de bessen. Verder zitten er kool-

hydraten in het besje en ook nog looistoffen, bitterstoffen, organische zuren podophyllotoxine, pectine vezels, calcium, seleen, silicium chroom en entin. Ze bevatten ook de vitaminen B1, B2, B3, C en betacaroteen. Daarom werd de jeneverbess al vanaf de 16e tot 19 eeuw veelvuldig ingezet bij vele voorkomende kwalen, zoals blaasontsteking, te weinig urine aanmaak, reumatische aandoeningen, spijsvertering en darmperistaltiek. (Werkt laxerend). - Voor uitwendig gebruik zoals verwarmende oplossingen van spieren/gewrichten, artrose, artritis, rugpijn, zenuwpijn, kneuzingen en peesontstekingen zou de jeneverbess ook heilzaam werken.

Verder werd het hout van de jeneverbess regelmatig gebruikt bij het timmeren van klerenkasten omdat motten niet van jeneverbessenhout houden.

Maar het meest bekend is dat de bessen sinds de 17 eeuw als ingrediënt gebruikt worden bij het stoken van de jenever. Onze Belgische burens zijn ervan overtuigd dat zij de jonge jenever hebben ontdekt. Leuk om te weten is dat jenever sinds 2008 een beschermde geografische aanduiding heeft gekregen.

De jeneverbess is tweehuizig: er zijn mannelijke en vrouwelijke planten. Het rijpen van de bessen strekt zich uit over twee jaar. De vrouwelijke zaadschubben vormen in het eerste jaar zwartblauwe op bessen gelijkende kegelvruchten. Na de overwintering worden zij donkerblauw. De struik/boom kan wel tot tien meter hoog worden. Ze vallen onder de pionierssoorten waarvan de zaden ontkiemen in minerale bodems van stuifzanden met afwisselende natte en droogte tijden. Tevens is het belangrijk ten aanzien van het voortbestaan dat voldoende exemplaren in de buurt van elkaar staan, maar ook nog eens apart staan zodat de wind tijdens de bloei vrij spel heeft. Dit om het zogenaamde roken van de bomen te waarborgen. De plant verspreidt namelijk tijdens de bloei wolken van stuifmeel. De vogels, vooral lijster, zorgen voor de verder verspreiding van de bessen.

In Nederland is de plant vanaf 1 januari 2017 niet meer wettelijk beschermd. Maar is de enige bomensoort die op de Nederlandse rode lijst van planten uit 2004 staat. De soort wordt gekenschetst als algemeen voorkomend, maar sterk in aantal afgenomen.

Voor dit artikel heb ik de volgende internetbronnen gebruikt: Bomen Roger Philips/Th. Burgers, Wikipedia Commons (CC BY-SA-2.0), Tsvetelina Kostova Wikipedia Commons (CC BY-SA-2.), Stan Shebs, Wikipedia Commons (CC BY-SA-3.0), Herbal Medicines. Third edition. Pharmaceutical Press, (London (2007), 721 p.. ISBN 978 0 85369 623-0.

H. Mulders

Foto's: zie vorige bladzijde boven

Activiteiten voorjaar IVN Munstergeleen

Let wel: in tijden van corona is het doorgaan van de onderstaande activiteiten onzeker. Controleer altijd of de activiteit doorgaat via de website www.ivn.nl/afdeling/munstergeleen of door het telefoonnummer dat bij de activiteit staat gegeven te bellen.

Vanwege deze onzekerheid worden in dit nummer geen activiteiten uit de regio afgedrukt.

Zondag 4 april wandeling door het mooie natuurgebied rond Epen. Vertrek kerk Munstergeleen om 09.00 uur en vanaf het patronaat Epen om 10.00 uur. Lengte wandeling ca 11km. Gids: Jos Diederer, info 06 53573760.

Woensdag 14 april wandeling in Absbroekbos. Vertrek 10.00 uur vanaf de kerk Munstergeleen. Gids: Harrie Gijsen, info 047-4514594.

Woensdag 12 mei wandeling rond Susteren. Vertrek kerk Munstergeleen en om 10.00 uur vanaf het Salvatorplein te Susteren. Gids: Harrie Gijsen, info 046-4514594.

Zondag 6 juni Slootjesdag voor het hele gezin, kinderen, ouders en grootouders. Tussen 14.00 - 16.30 in de Heemtuin Gids Lex Vlieks info 046-4511554.

De volgende activiteit wordt verschoven van 13 juni naar 9 november – zie het nieuwsbericht hieromtrent. Zondag 13 juni [wordt dus 9 november] Bomen voor Bomen Rond de Hoeve Lahrhof te Sittard. Aanvang 10.00 uur. Gids Paul Leenders, info 06-86647332.

Zondag 20 juni beleef de Zonnewende van de Kelten in de Heemtuin. Aanvang 11.00 uur. Gids Fred Penner, info 06-36182785.

Nationale Bijentelling

Zet 'm alvast in jouw agenda: 17 en 18 april Nationale Bijentelling

Op zaterdag 17 en zondag 18 april 2021 vindt de vierde Nationale Bijentelling plaats. De Nationale Bijentelling is een jaarlijks terugkerend onderzoek. Dit onderzoek is hard nodig, want van de 358 soorten wilde bijen in Nederland is de helft bedreigd. Wilde bijen zijn belangrijk voor onze voedselvoorziening: 80% van onze eetbare gewassen is voor de bestuiving afhankelijk van bijen en andere insecten. Om de bij beter te kunnen helpen, is meer informatie nodig over waar bijen voorkomen en met hoeveel ze zijn. We roepen iedereen in Nederland op om in het weekend van 17 en 18 april een half uur mee te tellen, in de tuin, op het balkon of een andere groene plek in de buurt. Meedoen is eenvoudig, ook als je niet zoveel van bijen weet. Vorig jaar tijdens de bijentelling, deden ruim 10.000 mensen mee en werden 136.000 bijen geteld. Behalve in kaart brengen hoe het gesteld is met bijen, willen we er met de Nationale Bijentelling voor zorgen dat meer Nederlanders in actie komen voor de wilde bij. Dit kan al door meer bijvriendelijke bloemen te planten in de tuin of op het balkon of door een bijenhotel te plaatsen. De Nationale Bijentelling is een gezamenlijk project van IVN Natuureducatie, Naturalis, Natuur & Milieu en LandschappenNL. Het doel is om zoveel mogelijk over bijen te weten komen, zodat we de bij beter kunnen helpen. Daarom vragen we iedereen om mee te doen aan dit landelijk bijenonderzoek. De Nationale Bijentelling wordt georganiseerd in samenwerking met EIS Kenniscentrum Insecten en Waarneming.nl. Meer informatie en aanmelden kan op www.nationalebijentelling.nl.

Curfsgroeve, flora en fauna

Is een voormalige steengroeve gelegen ten zuiden van het Geuldal, aan de westrand van de gemeente Valkenburg aan de Geul. 41 hectare groot en zo'n 60 jaar in bedrijf geweest. In 2009 stopte de kalksteenwinning en is de groeve afgewerkt en overgedragen aan Stichting het Limburgs Landschap. Primaire beheerdoelen zijn het behoud en versterking van de populaties van Vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*), Geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*), Spaanse vlag (*Euplagia quadripunctaria*) en de verdere ontwikkeling van soortenrijke bosgemeenschappen, pioniersvegetaties op rotsbodemplaat, heischraalgrasland en kalkmoeras. Vanwege deze soorten en een aantal habitattypen maakt de Curfsgroeve deel uit van het Natura 2000 gebied Geuldal. Jaarlijks wordt de bijenwand gesnoeid om vooral 'wilde insecten' een kans te geven om zich te handhaven. Momenteel werken we in de maanden november tot met februari de bijenwand bij. Er valt landschappelijk veel te vertellen over deze groeve. Een plek met bijzondere flora en fauna. Een bezichtiging via het Limburgs Landschap is altijd te arrangeren. In 2011 is door Ivo Raemakers en Tim Faasen van Ecologica te Maarheeze een inventarisatie uitgevoerd. Highlights! 29 dagvlinders waargenomen, waarvan 7 op de Rode Lijst.

Verrassende aanwezigheid: Dwergblauwtje (*Cupido minimus*) en Staartblauwtje (*Cupido argiades*). Ook waargenomen echter twijfelachtig over zijn permanent verblijf: Klaverblauwtje (*Cyaniris semiargus*). Libellen: Zuidelijke oeverlibel (*Orthetum brunneum*), Platbuik (*Libellula depressa*), Bruinrode heidelibel (*Sympetrum striolatum*) en Grote keizerlibel (*Anax imperator*). Omstandigheden in de groeve zijn nauwelijks geschikt. 14 sprinkhanensoorten waarvan 3 soorten op de rode lijst. Negertje (*Omocestus rufipes*), Blauwvleugelsprinkhaan (*Oedipoda caerulea*) en Kalkdoorntje (*Tetrix tenuicornis*).

Wilde bijen zijn er 123 vastgestelde soorten. Deze trekken, voor mij althans, de meeste interesse. Het blijft mooi om tijdens een warme dag in de wand op zoek te gaan en het gezoem te aanhoren en te ontdekken. Bijzonder valt te noemen de Eikenzandbij (*Andrena ferox*) met haar koekoeksbij de Gele wespbij (*Nomada mutica*) en de waarneming van de Kielstaartbij (*Coelioxys alata*). Sporadisch waargenomen en in geheel Midden- en Noordwest Europa zeer zeldzaam. Interesse gewekt? Maak een uitstapje naar deze groeve. Of maak een afspraak bij het Limburgs Landschap voor een rondleiding.

Paul Leenders, natuurgids in opleiding en vrijwilliger Curfsgroeve. Foto's zie blz. 10 onder.

Bestuur

Het bestuur van IVN Munstergeleen is bereikbaar:
ivn.munstergeleen2@gmail.com

Voorzitter
Pierre Wijnen

Vice-voorzitter
Maarten Hinskens

Coördinator Heemtuin & Natuurgidsen
Hub Mulders

Secretaris
Ben Bongers

Penningmeester
Theo Lemmens
Bankrekeningnummer IVN Munstergeleen
NL80RABO0135007968

Overige bestuursleden

Leonne Könings-Mentjens
Maarten Hinskens
Piet Huits
Ivo Dols

Webmaster: Christina Claessen-Wolfs

Geitenwollen sokken

Ze zijn met hele pakken tegelijk bijna voor niks te krijgen. Maar eerder dan je het weet voel je je grote teen er doorheen liggen, en dat maal twee. Dan gris je bij Welkoop of Gamma maar weer een nieuw pakket mee voor in je winkelwagen. Uiteindelijk betaal je dan toch nog een aardige duit, want helemaal voor niks is het nooit.

Je gaat een kartel vermoeden, ware het niet dat deze term tegenwoordig gekaapt is door een intussen of zeer binnenkort definitief geflippte politicus die ze heeft zien vliegen: 'ze' is 'de uilen van Minerva'.

Al jaren nu draag ik ouderwetse werksokken die ik van mijn leven niet meer verslijt. Gewoon te krijgen op de donderdagmarkt in Sittard.

Meer weten over de uitdrukking 'geitenwollensokken' en voor de categorieën van mensen waarvoor die wordt gebruikt? Surf naar

<http://zegnouzelf.blogspot.com> » Ben Bongers

Geen geitenwol, wel onverslijtbaar

Aan de lezers

Onze afdeling is een van de 161 afdelingen van IVN Nederland en in 2022 hopen wij ons 50-jarig bestaan te vieren.

Daarop zijn wij inmiddels al een beetje vooruitgelopen door bij de Hondskerk, op de gemeentegrens, in samenwerking met de gemeente en met sponsoring van Fonds Sociale Instellingen en Natuurfonds Westelijke Mijnstreek een picknickset te plaatsen (november 2020) voor het hele gezin en voor anderen met ruime afstandsmogelijkheden.

In tijden van corona kan dat voor u werken als een uitnodiging de benen te strekken, te genieten van het fraaie buitengebied van Munstergeleen en te verpozen op een plek die u kan inspireren.

In samenwerking met ('De Tuinman' van) de gemeente Sittard-Geleen vervolgen we in 2021 ook het plaatsen van naamblokken langs de wegen van het oostelijke buitengebied, zodat u weet waar u loopt, al of niet begeleid door Google-maps. Sommige namen zijn zo schilderachtig dat zij het alleen daarom al verdienen vermeld te worden.

In deze tijden is het lastig activiteiten te plannen. Gelukkig is er internet. Door op onze website te kijken (www.ivn.nl/afdeling/munstergeleen) kunt u controleren of de activiteit doorgaat op het geplande tijdstip of wordt verplaatst.

Wij zullen daar ook vermelden wanneer onze Heemtuin weer wordt opengesteld voor publiek, dat zich wel aan de RIVM-regels dient te houden. Op het

moment van schrijven is de sneeuw aan het verdwijnen en zullen de sneeuwklompjes spoedig in bloei staan.

Tot nu toe was februari meestal de maand waarin de jaarvergadering werd gehouden. Dat gaat dit jaar niet lukken. Daarom zetten wij het jaarverslag op de site en in ons seizoensblad Het Steenuiltje zodat iedereen er kennis van kan nemen. Later in het jaar wordt dan, rekening houdend met de situatie van dat moment, een beslissing genomen over een tijdstip.

Wij wensen u een fijn seizoen.

Op de nieuwe naamblokken komt meteen de juiste spelling

**De wereld
aan jouw
voeten**

Laat u inspireren door onze ruime collectie met meer dan 200 modellen wandel- en bergschoenen, vrijetijdsschoenen en sandalen. Natuurlijk ook hoogwaardige functionele outdoor kleding en comfortabele en modieuze vrijetijdskleding. Alles voor de backpacker en kampeerder! Verder vindt u bij ons heel veel gadgets en onmisbare reisaccessoires voor de moderne reiziger. Met onze jarenlange kennis en buitenervaring kunnen wij u helpen de beste keuze te maken.

Kom het beleven bij Mulders dé buitenspecialist.

Stilleven

Berkenzwammenjonkies

klimop omgevallen wilg bij holle weg/vijver

Stinzenveld 1 maart 2021

Narcissenhelling 1 maart 2021

Nog een verticale berkenstam in de Heemtuin, bedekt met vele zwammen, symbool van samenwerking tussen dood & leven.